אלא לאסור יום שלפניו ה"נ לא נצרכה אלא לאסור יום שלאחריו. כמאן כרבי יוסי דאמר בין לפניו בין לאחריו אסור אי הכי בעשרים ותשעה נמי מאי איריא דהוי יומא דמקמי יומא דמיתוקם תמידא תיפוק ליה דה"ל יומא דבתר עשרין ותמניא ביה דתניא בעשרים ותמני' ביה אתת בשורתא טבתא ליהודאי דלא יעידון מן אורייתא (א) שפעם אחת גזרה גזירה על ישראל שלא יעסקו בתורה ושלא ימולו את בניהם ושיחללו שבתות מה עשה יהודה בן שמוע וחביריו הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה אמרה להם עמדו והפגינו בלילה הלכו והפגינו בלילה אמרו אי שמים לא אחים אנחנו לא בני אב אחד אנחנו לא בני אם אחת אנחנו מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות רעות ובטלום ואותו היום עשאוהו יו"ט אמר אביי לא נצרכה אלא לחדש מעובר רב אשי אמר אפילו תימא לחדש חסר א) כל שלאחריו בתענית אסור בהספד מותר וזה הואיל ומוטל בין שני ימים טובים עשאוהו כיו"ט עצמו ואפילו בהספד נמי אסור אמר מר מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למספד למה לי למימר מתמניא ביה לימא מתשעה ביה ותמניא גופיה אסור דה"ל יומא דאיתוקם ביה תמידא כיון דאילו מקלע (ליה) מילתא ובטליניה לשבעה תמניא גופיה אסור דה"ל יומא קמא דאיתותב ביה חגא דשבועיא השתא דאתית להכי עשרים ותשעה נמי כיון דאילו מיקלע מילתא ובטליניה לעשרים ותמניא עשרין ותשעה גופיה אסור דה"ל יומא דמקמי יומא דאיתוקם תמידא איתמר חייא בר אסי אמר רב הלכה כר' יוסי ושמואל אמר הלכה כר' מאיר ומי אמר שמואל הכי והתניא רשב"ג אומר ומה תלמוד לומר בהון בהון שתי פעמים לומר לך שהן אסורין לפניהן ולאחריהן מותרין ואמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל מעיקרא סבר כיון דליכא תנא דמיקל כרבי מאיר אמר הלכה כרבי מאיר כיון דשמעיה לרבן שמעון (ב) דמיקל טפי אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל וכן אמר באלי אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הלכה כרבי יוסי א"ל רבי חייא לבאלי אסברא לך כי אמר ר' יוחנן הלכה כרבי יוסי אדלא להתענאה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר ר' יוחנן ב) הלכה כסתם משנה ותנן ג) אע"פ שאמרו מקדימין [א] ולא מאחרין מותרין

א) עי' תוס' מנחות סה. ד"ה אלין יומיא ב) [שבת מו. וש"נ] ג) מגילה ה.

לאסור את שלפניו. להכי נקט מריש ירחא דניסן לאסור את יום שלפני ר"ח בתענית כדתניא בסמוך לפניהן אסורין דאי משום ר"ח לא היה נאסר כדמפרש דדברי תורה אין צריכין חיזוק: **כמאן כר' יוסי.** דמתני' דאמר אף לאחריו בתמיהה ושבקת רבנן אי הכי דאליבא דר' יוסי מוקמת לה למגילת תענית,כ"ט באדר נמי דקתני לה לעיל דלהכי נקט ר"ח דניסן דהיינו יום שלפניו,דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר מכ"ט יום הוא משום דקא בעי למיסר יום כ"ט תיפוק ליה דבלאו הכי הוי אסור יום כ"ט דה"ל יום דבתר כ"ח שהוא יו"ט כו' ואסור יום שלאחריו כר' יוסי ולמאי נקט ר"ש ירחא לאסור את שלפניו: **דלא יעידון.** שלא יהו צריכין ליבטל מתלמוד תורה שגזור עליהן שלא יעסקו בתורה: **הפגינו.** צעקו כך מתרגמינן בתהלים כל לשון שועה וצעקה לשון פגינה: **אי שמים.** גרסינן אהה ה' להקב"ה היו צועקים על אותם שגזרו עליהם גזרות קשות והיו אומרים להם לפני הקב"ה וכי לא אחיכם וכו': **לא נצרכה אלא לחדש מעובר.** בשנה מעוברת שיש בה שני (ג) אדר והאחד חסר והשלמת כי הוא אדר שני מלא הוא יום שלשים לפני ר"ח ניסן א"נ לעבורה לאדר כגון שלא נראה החדש יום ל' דמשום יו"ט דכ"ח לא מיתסר אלא כ"ט: (ד) **רבא אמר אפילו תימא חדש חסר.** והאי נקט מריש ירחא דלא הוה אסר ליה ליום כ"ט משום בתר כ"ח לא הוה אסר ליה אלא בתענית לחודיה: **דכל שלאחריו כו'.** כלומר כל שאסור משום אחר יו"ט,בתענית הוא דאסור אבל בהספד מותר,והאי נקט מריש ירחא דלהוי האי כ"ט דנקט מוטל בין שני ימים משום דאי מיתסר משום דלפני יו"ט איסור לא איתסר בהספד דהאי דנקט כל שלאחריו כו' לאו משום דלפניו נמי אסור בהספד אלא איידי דפריך דליתסר יום כ"ט משום בתר כ"ח הוא דמיהדר ליה כל שלאחריו כו': **לימא מתשעה (ה) ותמניא גופיה.** יו"ט הוא דהא הוה ליה מהנך ימים טובים דאיתוקם בהו תמידא דכתיב ביה מריש ירחא עד תמניא: **ה"נ דאי מיקלע מילתא ובטליני' לשבעה תמניא גופיה אסור דהוה ליה יומא (ו) דאיתותב חגי דשבועיא.** דאי איקלע מילתא שהם עגור גזירה וצריכין להתענות תוך אלו ימים טובים דתמיד ובטלו אותן להתענות בכולן שאין לבטלה לאחרן: **אכתי יומא דמקמי יומא אסור משום חגא דשבועיא.** ואי קשיא אכתי לימא תשעה ואפילו אם אירע מילתא דבטלי אכתי הוא אסור תמניא גופיה משום קמא יומא דחג שבועיא דהוה יום שלפניו לאו פירכא הוא דהא יו"ט גופיה בטיל ואגב ליקום וליגזור קמיה יומא דאיתותב חגא דשבועיא וכה"ג מתרץ לקמן ביום טוריינוס: **כ"ע נמי.** דתרצת לה לעיל לא נצרכה כו' להכי נקט בריש ירחא דאי מיקלע כו': **כרבי יוסי.** דאמר בין לפניו בין לאחריו אסור: **כר"מ.** סתם מתניתין דקתני לאחריו מותר: **מה ת"ל בהון בהון.** דלא להתענאה בהון ומקצתהון דלא למספד בהון וקא דריש לה כדדייק לקמן בהון משמע מיעוט: ואמר שמואל גרס: הלכה כרבי שמעון (ז) דמדרבנן ניהו ולא מחמרינן כולי האי: **באלי.** שם חכם: **ה"ג כי אמר רבי יוחנן הלכה אדלא להתענאה.** דימים הכתובים במגילת תענית דלא להתענאה לפניהן אסורים ולאחריו מותרין כר' יוסי ולא כר"מ דאמר אף לפניהם מותר,אבל אדלא למספד' דאין הלכה כרבי יוסי [דאמר] לפניו ולאחריו אסור אלא כר"מ דאמר לפניו אסור לאחריו מותר: **ומי א"ר יוחנן הכי.** דלפניו מיהא אסור כרבי יוסי: **מקדימין.** שקראו קודם זמנה:

הלכו והפגינו. הפגינו לשון נהי וצעקה. אי שמים גרסינן פירוש שמים להקב"ה היו צועקין למה יאמרו הגוים איה אלהיכם ולהם אמרו וכי לא אחיכם אנחנו וכו': **לא** נצרכה אלא לחדש מעובר. פירוש דעברוהו לאדר שלא נראה הלבנה עד יום ל' והוי ר"ח ניסן יום ל"א פירוש ואפ"ה האי כ"ט לא מצינו לאוסרו משום יום שלפני ר"ח ניסן דיום ל' מפסיק בינתים משום הכי אצטריך לאוסרו משום יום שלאחר עשרים ותמניא: **דאילו** אי מיקלע וכו'. פום גזרה מריש ירחא וכו' תמניא גופיה אסור דה"ל וכו' והקשה הקונטרס אכתי לימא תשעה ואפילו אי מיקלע פום גזרה ובטלינא לז' ימים וכו' אכתי אסור תמניא גופיה משום דהוי יומא דמקמי יומא דאיתותב חגא דשבועיא ותירץ הקונטרס הא לאו פירכא דהא מיו"ט גופיה דתמיד מבטלינן ליה ואגב ניקום ונגזור משום קמי יומא דאיתותב חגא דשבועיא (ח) וכי האי מתרצינן לקמן ביום טוריינוס: **רב** אמר הלכה כר' יוסי דאמר לפניו אסור אבל לאחריו מותר. וא"ת כיון דאמר הלכה כר' יוסי היאך אנו מתענין לפני הפורים דאי משום דבטלה מגילת תענית מ"מ חנוכה ופורים לא בטלו וי"ל דהא דאמר חנוכה ופורים לא בטלו ר"ל הדינין שלהם לעשותן יו"ט ודלא להתענאה בהון אבל בדינים דלפניהם בטלו עוד י"ל (ט) דכיון דיום שלפני הפורים שנתבטל מיו"ט דידהו שהיו רגילין לעשות בהן ונתבטלו יו"ט שלהם ה"נ יש לנו לומר שיבטלו משום טעם לפני הפורים דה"נ אמרינן בסמוך גבי יום שלפני נקטר וכו' וכן גבי יו"ט טורייינוס דכיון דבטלו מיום (י) שלהם לא יאסרו משום יו"ט הבא אחריהם דלאסורים משום יום שלפניהם כמו כן ה"נ דכיון דיום שלפני הפורים נתבטל משום עצמו ומותר להתענות לא יאסר משום יום שלפני הפורים:

הלכה

מותרין

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ב מהלכות מגילה הלכה יג :

רבינו חננאל

לימא עד המועד. ומועד גופיה יום טוב הוא ולא צריך. ושנינן לאסור שלאחריו כר' יוסי דאמר ימים הללו בין לפניהם בין לאחריהם אסורין. אי הכי רישא דתני מריש ירחא דניסן. ואוקימנא דלא תנא ר"ח אלא לאסור יום כ"ט באדר. למה לי תיפוק דהות לי' יום שלאחר כ"ח באדר ועשאוהו יו"ט. משום דבו בטל שמדא ואתא בשרתא טבא ליהודאי דלא יעידון מן אורייתא. ושני אביי לא נצרכה ז' וזו אלא אם יזדמן להתעבר יהיה יום כ"ט אסור בו משום שהוא יום אחר כ"ח בו ויום ל' נמי יהיה אסור משום שהוא יום דמקמי יומא דאיתוקם בית תמידא. ואקשינן נמי למה לי למימר מתמניא בניסן מימים טובים משום דקבעי דאיתותב חגא דשבועיא. תיפוק ליה דהוה ליה מן הימים טובים דאיתוקם בהו תמידא ושנינן לא נצרכא אלא דאי הדרי ביה רבנן ובטלי להני יומי דקבעו משום דאיתוקם תמידא דלא בטלי מניידהו אלא ז' יומי ויום ח' אסור מכלל יומא דאיתותב בהו חגא דשבועיא. השתא דאתית להכי כ"ט נמי דאי מקלעא כו' איתוקם תמידא ואיתותב חגא דשבועיא. מפורש במנחות בפרק רבי ישמעאל אומר עומר היה כו' איתוקם תמידא שהיו הצדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד דהוו דרשי את הכבש תעשה לשון יחיד ואהדרו להו רבנן את קרבני לחמי [תשמרו] שיהיו באין מתרומת הלשכה. ודחו דבריהם. ונתקיימו דברי רבותינו שלא יהית תמיד בא אלא משל צבור. וכן הוו חולקים ואמרין אין עצרת חלה אלא לאחר שבת. ואהדרו להו רבנן ונדחו תחזירו הדבר ליושנו שיהיו סופרים נ' יום ממחרת יו"ט של פסח. ולפי שנדחו דברי צדוקים ונתקיימו דברי חכמים עשאום אותם הימים טובים כימי גאולת מירי צירריהם. רב אמר הלכה כר' יוסי דאמר כל הכתוב במגלת תענית די לא למספד בין לפניו בין לאחריו אסור. [די לא להתענאה לפניו אסור] לאחריו מותר. ושמואל אמר הלכה כת"ק והוא ר"מ. וסתמא דמתני' דיליה היא דא' בדי לא למספד לפניו אסו' לאחריו מותר ובדלא לאתענאה בין לפניו ובין לאחריו מותר איני והא' שמואל הלכה כרשב"ג דאמר לפניהם ולאחריהם מותרים. ומשנינן שמואל הלכה לקולא נמירי. מעיקרא סבר ליכא תנא דמיקל טפי מת"ק דמתני' דהוא ר' מאיר. ואמר הלכתא כת"ק. כיון דחזא רשב"ג דמיקל טפי אמר הלכתא כרשב"ג. אמר באלי א"ר יוחנן

מסורת השס

ר"ה יט.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלא יעידון מן אורייתא דלא למספד שפעם אחת כו' ואמרו אי שמים לא אחיכם אנחנו : (ב) שם כיון דשמעיה לרבן שמעון בן גמליאל דמיקל: (ג) רש"י ד"ה לא נצרכה כו' שני אדרים והראשון חסר והשני מלא דהשתא כיהוא: (ד) ד"ה רבא אמר כו' הד"א עם ד"ה דכל שלאחריו וכו' מוטל בין שני ימים והא דלא קאמר דאסור בהספד משום דהוי יום שלפניו משום דלאו מיתסר כו' והאי דנקט כל שלאחריו : (ה) ד"ה לימא מתשעה ביה ותמניא : (ו) ד"ה ה"נ דאי כו' דהוה ליה יומא קמא דאיתותב ביה חגא כצ"ל והד"א עם ד"ה אכתי וכו' אסור תמניא גופיה ולגזור משום קמיה יומא דחג : (ז) ד"ה הלכה כר"ש ב"ג דמדרבנן : (ח) תוס' ד"ה דאילו כו' וכה"ג נמי מתרצינן : (ט) ד"ה רב כו' ועוד י"ל דכיון דימים שלפני הפורים נתבטלו : (י) בא"ד דכיון דבטלו מיוםטוב שלהם כו' הכא אחריהם דלגבי אסורים משום :

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ולא מאחרין) פא"מ :

רבינו גרשום

כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם אף פרועי ראש מחלי עבודה וכי היכי דאסרי רבנן שתויי יין בזמה"ז הכי ליסרו פרועי ראש. ותריצן הא דדייקת מינה לא כלום הוא דא"כ הוא עד דלא אתי יחזקאל מאן אמרה. בן נכר ערל לב זה כהן משומד בן שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים ערל בשר כהן שמתו אחיו מחמת מילה הכא נמי פרועי ראש מחלי עבודה גמרא נמירי לה ואמאי לא אסרי רבנן פרועי ראש כבשתויי יין תריצן כי נמירי מה שתויי יין במיתה וכו' לאחולי עבודה לא נמירי כלומר לא דייקינן האי ומינה אלא לעולם פרועי ראש לא מחלי עבודה להכי לא אסרי רבנן בזמה"ז אע"ג דאסרי בשתויי יין : ה"ג מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקם תמידא דלא למיספד שהיו אומרים מינין מתנדב יחיד תמיד שהיו דורשין את הכבש אחד תעשה שהוא לשון יחיד וחכמים היו אומרים אינו אלא מתרומת הלשכה שהרי כתיב ביה לאשי דמשמע שבא ממקום ששאר קרבנות באין דהיינו מתרומת הלשכה. ומריש ירחא דניסן עד תמניא ביה נשאו ונתנו בדבר והודו מינין לחכמים: איתותב חגא דשבועיא דלא למספד שהיו מינין אומרין אין עצרת בא אלא [באחד] בשבת שהיו דורשין ממחרת השבת תספרו חמשים כלומר לאחר שבת בראשית הוי עצרת והכ"א כתיב חמשים יום דמשמע בכל יום שבא חמשים יום קובע עצרת וכתיב שבע שבתות תמימות תהיינה דמשמע תמימות ממש מאחד בשבת לאחד בשבת כאן שחל עצרת באמצע שבת הויין חמשים יום בלא שבע שבתות תמימות מאחד בשבת לאחד בשבת [כאן שחל עצרת באחד בשבת] : לא נצרכא לאסור שלפניו להכי קאמר דריש ירחא הוי יו"ט לאסור כ"ט דאדר בתענית ובהספד דאי משום מועד לא הוי אסור דדברי תורה אין צריכין חיזוק. כמאן כר' יוסי דאמר די לא למספד בין לפניו בין לאחריו אסור בהספד דאי דרבנן הא אמרו לאחריו מותר. אי הכי כיון דמוקמת ליה כר' יוסי עשרין ותשעה באדר נמי מאי איריא דהוה יומא מקמי דאיתוקם תמידא דקאמר להכי אמר מריש ירחא דניסן לאסור כ"ט באדר שלפניו תיפוק ליה דלהכי הוה אסור דהוה ליה יומא דבתר כ"ח דהוי יו"ט דאסור למספד והתי כ"ט דאסור דהא אמר ר' יוסי בין לאחריו אסור ועדיין פריכנא למה לי למימר מריש ירחא דניסן לימא מתרי דניסן : והפגינו בלילה כדי שישמע קולם : אמר אביי להכי קאמר מריש ירחא לאסור שלפניו לחדש מעובר דהוי *) ל"א כ"ח קאסר ל' שלפניו דאילו משום כ"ח לא הוי אסור אלא כ"ט : ה"ג רב אשי אמר אפי' תימא בחדש חסר ודפרכת כיון דמוקים לה כר' יוסי למה לי למימר מריש ירחא דניסן משום כ"ט כדי לאסור [לכ"ט] לאדר שלפניו תיפוק ליה דהוי יומא דבתר כ"ח תריץכל שלאחריו בתענית אסור בהספד מותר כלומר האי דאמר ר' יוסי בין לפניו בין לאחריו אסור לא אמר לאחריו אסור אלא להתענאה אבל בהספד מותר ולהכי איצטריך מריש ירחא דניסן כדי שיהא כ"ט מוטל בין שני ימים טובים **) בין כ"ח לכ"ח דליהוי כיו"ט עצמו דאסור אפי' בהספד וכ"ש בתענית. נפרש מתניתין שלא פי' לעיל כך הורה המורה כל הכתוב במגילת תענית דלא למספד כלומר אותם ימים טובים הכתובים במג"ת שמותרין כל כך דאסור להו למספד וכ"ש להתענאה לפניו אסור ***) בהספד ובתענית הואיל וחמור הרבה שביו"ט עצמו אסור אפי' בהספד לאחריו מותר בהספד ובתענית ר' יוסי אומר הואיל וחמור כך שאסור אפי' בהספד נחמיר נמי שבין לפניו ובין לאחריו אסור בין בהספד בין בתענית ודלא להתענאה כלומר ואותן ימים טובים דמג"ת שאינו חמור כל כך שאינן אסורין אלא בתענית אבל בהספד מותרין בין לפניו בין לאחריו הואיל וקל כ"כ [מותרין] ר' יוסי מחמיר מכ"מ אע"פ שקל כ"כ לפניו אסור : ת"ר אלין יומיא דלא להתענאה כלומר כל ימים טובים הכתובים במג"ת אסורין בתענית אבל יש בהן שאין אסורין בהספד ומקצתהון די לא למספד בהן יש מהן שחמורין הרבה שאפי' בהספד אסורין עכשיו ,חזור ונפרש ההלכה כסדרה . מתמניא ביה עד סוף מועדיא איתוקם בית חגא דשבועיא למה לי למימר מתמניא בית לימא מט' ביה ותמניא גופיה אסור דהא אמרינן לעיל מריש ירחא עד תמניא ביה איתוקם תמידא תריץ להכי אצטריך למימר מתמניא דאי מקלע מילתא לתחוא יו"ט דתמידא

*) נראה דל"ל דהוי ל' יום דנאסר ל' שלפניו וכו'. **) נ"ל בין כ"ח לר"ח ירחא דניסן. ***) סדבר נ"ע דהרי בהדיא אמר הש"ס לעיל דכל שלפניו או לאחריו אינו אסור רק בתענית.

גליון הש"ס גמ' כי אמר רבי יוחנן הלכה כר' יוסי אדלא להתענאה. ועיין זה פסחים יג ע"א מנחות לב ע"ב : רש"י ד"ה לא נצרכה וכו' דהשתא כי הוה אדר שני. עי' מג"א סי' תקפא ס"ק ב : תוס' ד"ה לא נצרכה. משום יום שלפני ר"ח ניסן. סלבון מגומגם דהא עיקר מה שאנו דנין דהוצרכו משום יום ל' דאינו שלאחריו דיום כ"ח :

*הסוגי"א מראית דדן כאן דיקך השאלה ומיד אחריה מובאת התשובה. בתוכם מובא הקצר להק של כ"ח אדר

*האמר רב לדיז׳ לא נצרכה אלא לאסור יום שלפניו- בחודש (אדר) מעובר אז רק יום שלפניו: ז׳ אדר (וזה אינו ביום שלאחרי כ"ח)

מבנה
תשובות לשאלה שנערכה בנושא נקודל

מבנה
סימון כך: זיהוי קשר בין הפ-ליות סוברות הלכה כר׳ יוסי

*מלרת הסוגי"א כך: לתחם דיון בתוך שיטת שמואל. אם מלגים על הקש"ר בסוגי"א אפשר איך לראות הקשר עם מי שמופיע אחריהם "וכן אמר באלי..."